

Ważniejsze prace Zakładów Instytutu Ekonomiki i Organizacji Przemysłu

Zakład Przemysłu Hutniczego w Chorzowie

Zagadnienie doprowadzenia najważniejszych planów planu techniczno-przemysłowo-finansowego ma duże znaczenie dla mobilizacji załóg poszczególnych wydziałów do walki o wykonanie planów drogą ujawniania i wykorzystywania rezerw, dla wprowadzenia wydziałowego rozrachunku gospodarczego oraz dla ścisłej kontroli wykonywania planów.

W związku z tym ZAKŁAD PRZEMYSŁU HUTNICZEGO W CHORZOWIE wykonał pracę pt. „PLANOWANIE WYDZIAŁOWE TPF” (techniczno-przemysłowo-finansowe). Praca ta, wykonana na jednej z hut ma tym większe znaczenie, że hutnictwo jest jedną z najważniejszych gałęzi naszej gospodarki narodowej, a poziom planowania w hutach nie stoi jeszcze na dostatecznie wysokim poziomie. Doprowadzenie planów do poszczególnych wydziałów huty niewątpliwie wpłynie na podniesienie poziomu pracy wydziałów, co znajdzie odbicie w dodatkowych tonach stali dla naszego rozbudowyującego się przemysłu.

W pracy na wstępie podkreślono znaczenie planowania na tle pracy J. Stalina „Ekonomiczne problemy socjalizmu w ZSRR”. W rozdziale pierwszym przeprowadzono analizę stanu faktycznego planowania techniczno-ekonomicznego i rozrachunku gospodarczego w oparciu o odpowiedni materiał instrukcyjny oraz uwypuklono braki, jakie w związku z dokonywanym w międzyczasie postępem w dziedzinie metodologii planowania, istnieją obecnie w praktyce planowania w hutach. Na tym tle podano w drugim rozdziale zadania planowania wydziałowego TPF i rozrachunku gospodarczego, wymieniając poszczególne plany kwartalno-miesięczne wydziałowego planu TPF.

W dalszej części pracy omówiono treść projektu kwartalno-miesięcznego planu TPF oraz podstawy jego opracowania, poszczególne elementy planu kwartalno-miesięcznego z wyszczególnieniem danych, jakie są w nich zawarte; tryb opracowania planu w przekroju poszczególnych komórek opracowujących dane do planu wraz z terminami przekazywania tych danych do działu planowania; tryb opracowywania sprawozdań przez poszczególne wydziały produkcyjne oraz działy zarządu z wyszczególnieniem, co dany wydział lub dział opracowuje i gdzie oraz w jakim terminie przekazuje; zadania poszczególnych działów i wydziałów w zakresie analizy wykonania planu. W zakończeniu tej części pracy załączono 28 projektów wzorów poszczególnych planów i sprawozdań z krótkimi opisami, charakteryzującymi format, cel formularza, jego obieg, sposób wypełniania poszczególnych rubryk (rubryka, jej treść, kto wypełnia, na podstawie jakich danych).

W zakończeniu pracy podano przewidywane bezpośrednie i pośrednie efekty, jakie powinno dać wprowadzenie omówionego w pracy planowania wydziałowego TPF.

Praca ta, będąca syntetycznym ujęciem zagadnień wydziałowego planowania TPF w hutach żelaza może być wykorzystana przede wszystkim w hucie, dla której była opracowana, jak również, po przeprowadzeniu adaptacji do specyfiki zakładu, w innych hutach. Zastosowana w pracy metodologia może pomóc w praktycznym rozwiązywaniu zagadnień z tego zakresu w innych przedsiębiorstwach o zbliżonej specyfice.

Zakład Przemysłu Włókienniczego w Łodzi

„ZADANIA TECHNIKA NORMOWANIA PRACY W TKALNI BAWELNIARSKIEJ I WEŁNIARSKIEJ”. Ze względu na stosunkowo niski poziom techników normowania pracy w tkalniach ZAKŁAD PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO opracował instrukcję o zadaniach technika normowania w tkalni. Instrukcja opiera się na „Zarządzeniu Przewodniczącego PKPG z dnia 22 maja 1950 r. w sprawie powoływania i zakresu działania organów normowania pracy”. Omówiono w niej wszystkie ważniejsze prace należące do obowiązków technika normowania, zakres uprawnień technika oraz kwalifikacje, jakie powinien posiadać technik normowania pracy, aby mógł właściwie wykonywać swą pracę.

Praca może być wykorzystana jako instrukcja technika normowania oraz jako materiał do opracowania programu wykładów na kursach dla techników normowania pracy w tkalniach. (bm)

Zakład Taryfikacji w Warszawie

W ZAKŁADZIE TARYFIKACJI IEiOP wykonano pracę pod tytułem „METODYKA OPRAWOWANIA TARYFIKATORÓW KWALIFIKACYJNYCH”. Praca powyższa ma na celu ułatwienie resortom gospodarczym opracowania taryfikatorów kwalifikacyjnych poprzez dostarczenie wskazań, opartych na taryfikatorach radzieckich oraz na doświadczeniach uzyskanych przy opracowywaniu taryfikatorów niektórych gałęzi przemysłu w Polsce. Aby ten cel spełnić w pracy omówiono najważniejsze zagadnienie występujące przy opracowywaniu taryfikatora.

Praca składa się z czterech części: Część pierwsza pt. „Cel i znaczenie taryfikatorów kwalifikacyjnych” zawiera omówienie socjalistycznej zasady wynagradzania za pracę, znaczenie taryfikatorów kwalifikacyjnych jako narzędzia umożliwiającego właściwe wynagradzanie za pracę oraz przykłady charakterystyk kwalifikacyjno-produkcyjnych z taryfikatorów radzieckich.

W części drugiej zatytułowanej „Omówienie niektórych taryfikatorów oraz metodyki ich opracowania” podano dosyć szczegółowo metodykę stosowaną przy opracowaniu taryfikatora dla przemysłu maszynowego, chemicznego i energetyki; osobno omówiono zagadnienia wyodrębniające się ze względu na ich znaczenie dla jakości taryfikatora; zagadnienia te ujęto następująco: (1) Układ i zakres charakterystyk kwalifikacyjno-produkcyjnych; (2) Stosowanie podstawy kwalifikowania robotników i robót; (3) Zagadnienie ilości kategorii zaszerogowania; (4) Zagadnienie zawodów powtarzających się w różnych gałęziach przemysłu.

Część trzecia pracy „Wskazówki do opracowania taryfikatorów kwalifikacyjnych” zawiera szczegółowe omówienie zakresu działania organów zajmujących się opracowaniem taryfikatora kwalifikacyjnego oraz etapów opracowania taryfikatora. Etapy te można zgrupować następująco:

(1) Wstępne prace taryfikacyjne: (a) ustalenie zakresu i układu taryfikatora, (b) ustalenie rozpiętości zaszerogowania w taryfikatorze, (c) ustalenie układu i zakresu poszczególnych pozycji taryfikatora, (d) opracowanie instrukcji dla zespołów roboczych, (e) powołanie zespołów roboczych.

(2) Opracowywanie taryfikatorów:

(a) ustalenie spisu zawodów, (b) opracowanie charakterystyk kwalifikacyjno-produkcyjnych, (c) sprawdzanie opar-

cowania przez Komisję taryfikacyjną, (d) sprawdzanie taryfikatora w zakładach pracy.

Omawiana praca będzie pomocna dla wszystkich opracowujących taryfikatory kwalifikacyjne i przyczynić się powinna do podniesienia poziomu opracowania taryfikatorów. Dobrze opracowany taryfikator jest bowiem narzędziem umożliwiającym pełne stosowanie socjalistycznej zasady wynagradzania za pracę — wiadomo z niego bowiem, jaką pracę można i należy powierzyć robotnikowi zakwalifikowanemu do danej kategorii zaszerogowania i odwrotnie — jeśli robotnik dobrze wykonuje wszystkie prace wymagające określonych kwalifikacji, należy wynagradzać go według kategorii zaszerogowania odpowiednio do tych prac. (jk)

Zakład Środków Technicznych Pracy Biurowej w Warszawie

Prace obrachunkowe zaliczane są do najbardziej pracochłonnych a zarazem uciążliwych prac administracji przemysłowej oraz administracji innych gałęzi gospodarki narodowej. Pracochłonność obrachunku sprawia, że wiąże on znaczne zasoby siły roboczej, przy czym ta kategoria prac powoduje największe zatrudnienie w ogólnej ilości zatrudnionych pracowników administracyjno-biurowych. Przyczyną tego stanu rzeczy tkwi w ekonomice socjalistycznych przedsiębiorstw, gdyż obrachunek ustalając wyżej wymienione proporcje w wydatkowaniu siły roboczej wiąże się najsłabiej z najważniejszą funkcją administracji, funkcją ewidencji i kontroli. Aby należycie kierować procesami wytwórczymi (a także dystrybucją i innymi procesami gospodarczymi), kierownictwo wszystkich szczebli organizacyjnych przedsiębiorstwa musi rozporządzać aktualną sprawozdawczością, opierającą się na prawidłowych obliczeniach.

Dominującą rolę w usprawnieniu obrachunku odgrywają dziś w naszych przedsiębiorstwach maszyny do liczenia, których mamy 4 razy więcej, aniżeli przed wojną. Z maszyn tych najbardziej rozpowszechnionym typem jest arytmometr ręczny, mechanizujący przede wszystkim (to jest zgodnie z jego konstrukcją) działania mnożenia i dzielenia, które zaliczane są do najbardziej pracochłonnych z czterech działań arytmetycznych.

Kierując się wyżej wymienionymi istotnymi potrzebami naszej gospodarki, Instytut Ekonomiki i Organizacji Przemysłu opracował instrukcję o metodach pracy i konserwacji arytmometru dwiżniowego ręcznego. W czasie jej opracowywania pewne trudności nastroczał brak jednolitej terminologii w tym zakresie, oraz brak racjonalnej metody mnożenia, właściwie uzasadnionej z punktu widzenia oszczędności czasu i wysiłku rachmistrza. Po pomyślnym rozwiązaniu tych trudności opracowano „INSTRUKCJĘ O METODACH PRACY I KONSERWACJI ARYTMOMETRU DWIŻNIOGO”, która ukazała się w roku 1953 w nr 37 „Studiów i Materiałów” Instytutu.

W części pierwszej instrukcji podano wiadomości ogólne o arytmetrze, jego historię i zastosowanie. Czytelnik znajdzie w niej opis głównych części arytmometru, sposób nastawiania liczb, oraz sprawdzania prawidłowego funkcjonowania arytmometru. Na szczególną uwagę zasługuje tu omówienie wszystkich możliwych przyczyn zablokowania mechanizmu arytmometru (które przeciwdziałają błędom w obliczeniach), oraz sposobów ich usuwania.

W części drugiej instrukcji zapoznajemy się z wykonywaniem działań arytmetycznych na arytmetrze, oraz tych obliczeń, które uznano za najbardziej typowe dla naszej gospodarki planowej. W części trzeciej podano podstawowe wiadomości o konserwacji arytmometru

i organizacji związanych z nią czynności w przedsiębiorstwie. Znajdujemy tu również jednolite nazwy i numeryczne mechanizmów arytmometru stosowane w instrukcji i w załącznikach.

Exemplarze instrukcji są do nabycia w Poradni dla Racionalizatorów Pracy Biurowej Zakładu Środków Technicznych Pracy Biurowej IEiOP, Warszawa, ul. Szpitalna 8.

(Z. Z.)

INSTRUKCJA DLA PISZĄCYCH NA MASZYNACH. Pracochłonne prace tekstowe zatrudniają obok prac obrachunkowych dużą ilość pracowników administracji przemysłowej oraz administracji innych gałęzi gospodarki narodowej. Obrachunek i zapis są bowiem niezbędnymi elementami ewidencji i kontroli. Usprawnienie prac tekstowych dokonuje się głównie drogą ich mechanizacji przez zastosowanie maszyn do pisania, oraz racjonalnych metod pracy. Dużą różnorodność typów występujących w Polsce maszyn do pisania (ok. 25 typów), oraz brak fachowych publikacji o metodach pracy na maszynach do pisania powodują liczne trudności i są przyczyną znacznego niekiedy marnotrawstwa czasu, sprzętu i papieru.

Toteż **ZAKŁAD ŚRODKÓW TECHNICZNYCH PRACY BIUROWEJ IEiOP** opracował „**INSTRUKCJĘ DLA PISZĄCYCH NA MASZYNACH**”, którą wydał w nr 25 „**Studiów i Materiałów**” Instytutu.

W części pierwszej instrukcji zapoznajemy się z przeznaczeniem głównych części roboczych maszyn do pisania i najbardziej racjonalnymi sposobami posługiwania się nimi. Dla wszystkich maszyn do pisania występujących w Polsce znaleziono wspólny mianownik w postaci jednolitej nomenklatury i numeracji tych samych części maszyn różnych typów. Szczególną uwagę zwrócono na czynności związane z ustalaniem wielkości marginesów i rozmieszczaniem nagłówka pisma. Czynności te są bardzo pracochłonne i wykonywane są przeważnie w sposób bardzo prymitywny. Racjonalne metody nastawiania marginesów oraz rozmieszczania nagłówka, które podano w instrukcji, przyczyniają się do lepszego wykorzystania papieru i znacznego zwiększenia wydajności pracy piszącego.

Instrukcja zawiera podstawowe wiadomości o organizacji miejsca pracy dotyczące oświetlenia oraz wysokości krzesła i stolika pod maszynę do pisania. Zostały również omówione zasady organizacji centrali przepisywania z punktu widzenia zagwarantowania jak największej wydajności i higieny pracy piszących na maszynie. Troska o zabezpieczenie maszyny do pisania przed uszkodzeniami i zniszczeniem znalazła swój wyraz już w pierwszej części instrukcji, gdzie mowa jest o transporcie i rozpakowaniu maszyny z opakowania specjalnego. Racjonalne metody pracy podane są w instrukcji w taki sposób, który przestrzega równocześnie czytelnika przed stosowaniem sposobów pracy przyczyniających się do niszczenia maszyny. W ostatniej natomiast części znajdujemy podstawowe wiadomości o konserwacji maszyn do pisania i organizacji związanych z nią czynności.

Instrukcję nabyć można w Poradni dla Racion. Pracy Biurowej Zakładu Środków Technicznych Pracy Biurowej IEiOP, Warszawa, Szpitalna 8.

(zz.)

Gospodarka magazynowa

GOSPODARKA MAGAZYNOWA W ZAKŁADACH MECHANICZNYCH „URSUS”. Jednym z węzłowych zagadnień wymagających szybkiego uregulowania jest bezwzględnie gospodarka materiałowa. Zagadnienie to obejmuje cały szereg niezwykle ważnych elementów, spośród których na czoło występuje gospodarka magazynowa.

Przy rozpatrywaniu całokształtu zagadnień związanych ściśle z organizacją produkcji i zarządzaniem przedsiębiorstwem nie sposób pominąć organizacji magazynów, których praca związana jest bezpośrednio z produkcją a przygotowanie materiałów i ich planowe przeprowadzenie do wydziałów produkcyjnych ma bezpośredni wpływ na rytmicz-

ność produkcji oraz na wykonanie i przekroczenie zadań produkcyjnych.

ZAKŁAD ŚRODKÓW TECHNICZNYCH PRACY BIUROWEJ, współdziałając z grupą **ZAKŁADU PRZEMYSŁU MASZYNOWEGO**, opracowującą zagadnienie organizacji gospodarki materiałowej podjął wykonanie pracy pt.: „**GOSPODARKA MAGAZYNOWA (EWIDENCJA I KONTROLA RUCHU MATERIAŁÓW W ZAKŁADACH MECHANICZNYCH „URSUS”)**”. We wstępie do pracy zwrócono w pierwszym rzędzie uwagę na brak szeregu podstawowych urządzeń technicznych dla wyładunku i załadunku materiałów oraz wymieniono najniebezpieczniejsze urządzenia, uzasadniając ich celowość. Wskazano również na konieczność rozbudowy i uporządkowania dróg i torów, składowisk i placów, zmodyfikowanie środków transportu wewnętrznego itp.

W dalszym ciągu praca zawiera następujące projekty rozwiązania szeregu zagadnień z tego zakresu jak:

(1) projekt powiązania organizacyjnego służby zaopatrzenia i magazynów z uwzględnieniem podziału branżowego oraz projekt organizacji służby dyspozycyjnej w dziale zaopatrzenia i magazynów; (2) projekt zaopatrzenia, dotyczący ściśle przestrzegania instrukcji w sprawie odbioru materiałów przynoszonych z zewnątrz; (3) instrukcję w sprawie uregulowania sposobu pobierania i wydawania materiałów hutniczych; (4) wnioski i poprawki do opracowywanego przez pracowników ZM „Ursus” indeksu materiałów; (5) projekt uproszczonej manipulacji przy wydawaniu drobnych ilości materiałów wydziałom pomocniczym jak wydział remontowy i naładunkowa; (6) projekt ujednolicenia formularza specyfikacji wysyłkowej i wprowadzenia obowiązku wysyłania specyfikacji wraz z materiałem, tak aby specyfikacja nadchodziła równocześnie z materiałami; (7) projekt tablic przeliczeniowych najważniejszych materiałów hutniczych z długości na ciężar, co umożliwiłoby pracownikom magazynów i wydziałów produkcyjnych szybkie i dokładne przeliczanie materiałów oraz podawanie w „**zadaniach materiałowych**” i innych dokumentach ilości i wagi danego materiału; (8) projekty i dokumentację znormalizowanych stojaków metalowych dla magazynów stali oraz sposobów segregacji i przechowywania stali w stojakach; (9) projekt wprowadzenia kartotek płaskich na miejsce przestarzałych kartotek pionowych. W związku z projektem wprowadzenia kartotek płaskich opracowano wzór karty materiałowej w nowym układzie.

Wszystkie opracowania i wnioski z wyjątkiem niektórych dotyczących urządzeń technicznych zostały przez zakład przyjęte i wprowadzone w życie.

Praca ta może być również wykorzystana przez inne przedsiębiorstwa przemysłu maszynowego przy rozwiązywaniu szeregu zagadnień z zakresu gospodarki magazynowej.

(js)

Szkolenie pracowników Instytutu Ekonomiki i Organizacji Przemysłu

W połowie września Instytut Ekonomiki i Organizacji Przemysłu przystąpił do zorganizowania kolejnego etapu szkolenia pracowników Instytutu. Szkolenie pracowników Instytutu rozwija się na bazie współzawodnictwa o tytuł przodownika w pracy i w szkoleniu. Przygotowanie do współzawodnictwa oraz podjęcie zobowiązania jak najgruntowniejszego opanowania materiałów, wspólnego dopomagania sobie w przygotowaniu się do egzaminów, stanowiło zasadniczy czynnik mobilizujący pracowników do systematycznego uczęszczania na seminaria, do przystąpienia do egzaminów oraz zapewniło dobre przygotowanie przerobionego materiału (Informacje o działalności organizacji współzawodnictwa o tytuł przodownika w pracy i w szkoleniu podane zostały w nr 7 i 9 Biuletynu). (Patrz „**Ekonomika i Organizacja Pracy**” nr nr 7 i 9 za 1953 rok).

Obecnie rozpoczęty został kurs z zakresu ekonomiki i organizacji przed-

Zakład Organizacji i Techniki Rachunkowości w Warszawie

Zagadnienie pełnego wykorzystania funduszy wydzielonych na zasadach rozrachunku gospodarczego socjalistycznym przedsiębiorstwom przemysłowym posiada ogromne znaczenie dla realizacji planów gospodarczych. Szczególnie ważną jest bieżąca analiza i kontrola organizacji stosunków rozrachunkowych, które w określony sposób wpływają na stan funduszy, sposób ich wykorzystania oraz zdolność płatniczą przedsiębiorstw. Ujawnienie i wykorzystanie tych rezerw zależy w dużej mierze od bieżącej analizy rozliczeń przedsiębiorstwa i właściwego ustalenia powiązań finansowych między poszczególnymi rodzajami rozrachunków.

Analiza kształtowania się stosunków rozrachunkowych z innymi przedsiębiorstwami, z pracownikami, instytucjami społecznymi i budżetem państwa, ich wpływu na stan finansowy przedsiębiorstwa w ciągu miesiąca sprawozdawczego opracowana została w pracy pt. „**ROZLICZENIA PRZEDSIĘBIORSTWA**”.

Celem tej pracy jest naswietlenie właściwego podejścia do analizy stosunków rozrachunkowych i ustalenia ich biegu w ciągu okresu sprawozdawczego dla wykrycia rezerw i zapobiegnięcia trudnościom finansowym na odcinku zdolności płatniczej.

W części ogólnej pracy omówiony został całokształt rozrachunków przedsiębiorstwa na tle obowiązujących zasad systemu finansowego. Część ta obejmuje opis powiązań między rozrachunkami czynnymi (należnościami) i zobowiązaniami oraz opis różnych form rezerw finansowych i ich oddziaływania na terminowość regulowania faktur.

Podana struktura rozrachunków pozafakturowych z wyszczególnieniem terminów ich płatności w ciągu miesiąca jest podstawą do ustalenia w części szczególnej pracy zasad kształtowania się różnego rodzaju rozrachunków oraz ich regulowania.

Część druga obejmuje wzajemne powiązanie poszczególnych elementów rozliczeń przedsiębiorstwa i sposób ich oddziaływania na stan finansowy w przekroju dziennym.

Charakterystyka rozliczeń przedsiębiorstwa w przekroju dziennym oparta jest na przykładzie przedsiębiorstwa przemysłowego. Materiał liczbowy dotyczy okresu 5-miesięcznego od sierpnia do grudnia roku gospodarczego. Przykład ilustruje nawarstwianie się rozrachunków i podaje ich bieżący wpływ na stan środków finansowych przedsiębiorstwa.

Praca wskazuje na konieczność bieżącej analizy powiązań rozrachunkowych przedsiębiorstwa i podaje praktyczne rozwiązania analizy i kontroli wpływu rozliczeń przedsiębiorstwa na jego stan finansowy i zdolność płatniczą.

Opracowanie może być wykorzystane jako materiał do użytku komórek finansowych działu księgowości oraz dla banku jako podstawa do rozwinięcia i pogłębienia kontroli finansowej przedsiębiorstw.

(tm)

siębiestw przemysłowych. Do końca br. przewidziane jest przerobienie następujących tematów, stanowiących część programu tego kursu: (1) koszty własne produkcji, (2) wewnętrzny rozrachunek gospodarczy, (3) gospodarka finansowa przedsiębiorstw przemysłowych, (4) bilans przedsiębiorstwa przemysłowego, (5) metody obliczania ekonomicznych efektów usprawnień techniczno-organizacyjnych.

Tematy te przerabiane są na seminariach według opracowanych dyspozycji i w oparciu o podaną literaturę. Seminaria prowadzone są w każdym zakładzie Instytutu przez referentów poszczególnych tematów. Tematy są opracowywane z uwzględnieniem specyfiki danego zakładu branżowego czy problemowego.

Zadaniem tego etapu szkolenia jest w pierwszym rzędzie podniesienie poziomu znajomości ekonomicznej strony działalności przedsiębiorstw przemysłowych.

(ut)